

4. Купчик М. Дивосвіт Миколи Скуби // Українська література в загальноосвітній школі. – 2008. – №3.
5. Наукові основи методики літератури (за ред. чл.-кор., проф. Н.Й.Волошиної). – К.: Ленвіт, 2002.
6. Педагогічні технології: теорія і практика (за ред. проф. М.В.Гриньової). – Полтава, 2006.
7. Поліський дивосвіт (підручник і хрестоматія, за ред. проф. С.О.Пультера). – Житомир: Полісся, 2000, 2002.
8. Пультер С.О., Лісовський А.М. Методика викладання української літератури в школі (посібник). – Тернопіль, „Підручники і посібники”, 2005.
9. Силко Олена, Чайковська Ванда. Родинним шляхом до прабатьківських джерел // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2008. – № 1.
10. Степанишин Борис. Велика педрада. – Рівне, 1999.
11. Технології професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів / за ред. проф. О.А. Дубасенюк). – Житомир, 2001.
12. Тихолоз Сергій. Урок без дзвінка на перерву // Українська мова й література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2008. – № 2.

Резюме

В статтє проанализированы виды практики студентов-филологов, определено содержание задач из литературного краеведения в процессе педагогической практики, формы, методы и приемы изучения литературы родного края.

Ключевые слова: литературная география, литературно-краеведческая работа, патриотичное воспитание.

Summary

The article includes the analysis of the students philological practice kinds, puts the tasks of literary regional ethnography in the course of pedagogical training, the forms, the methods and the ways of studying the literature of the native region.

Key words: literary geography, literary regional ethnographical work, patriotic upbringing.

УДК 811.161.2(07)

І.М. Хом'як

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ УМІНЬ У СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ

У статті аналізується методика використання індивідуальних завдань для вироблення у філологів умінь оцінювати різні види учнівських робіт, а також пропонується серія педагогічних задач з метою ефективної підготовки студентів до педагогічної практики.

Ключові слова: індивідуальні завдання, усні відповіді, письмові роботи, норми оцінювання, педагогічна задача, навчальний матеріал, педагогічний такт.

Важливим етапом професійної підготовки студентів є педагогічна практика, під час якої закріплюються теоретичні знання, виробляються уміння і навички педагогічної діяльності. Питанню організації педагогічної практики приділили увагу Т.Г.Окунович, І.В.Гайдаєнко, Г.П.Кузнецова та ін. Так, у “Практикумі з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах” вміщено спеціальний розділ – “Рекомендації з педагогічної практики для студентів факультету української філології” [1, 268–302], в якому йдеться про завдання практики (навчальні, наукові, виховні, професійні), основні професійно-методичні вміння студентів-практикантів (конструктивно-планувальні, комунікативно-навчальні, організаційні, розвивально-виховні, дослідницькі), окреслено зміст та організацію діяльності студента на педагогічній практиці, метою якої визначено розвиток у студентів умінь здійснювати діяльність із навчання рідної (державної) мови в загальноосвітній школі на базі сформованої у них мовленнєвої компетенції та знань з основ теорії методики, педагогіки та психології, уміння поєднувати теоретичні знання з методики навчання української мови із практичною діяльністю навчання учнів; забезпечення пізнання студентами закономірностей професійної діяльності та оволодіння способами її організації, вміння вирішувати конкретні

методичні завдання відповідно до умов педагогічного процесу; виховання у студентів потреби систематично збагачувати свої знання і творчо застосовувати їх на практиці.

Однією зі слабших ланок вироблення у студентів професійних умінь є недостатня вправність у перевірці й оцінюванні усних відповідей і письмових робіт школярів, деколи розгубленість у вирішенні поточних навчальних проблем, що можна пояснити неглибоким знанням фактичного матеріалу або невмінням застосовувати набуті теоретичні знання на практиці, психологічно незагартованістю у прийнятті рішень. Тому ми задалися метою поділитися власним досвідом застосування індивідуальних методичних завдань і запропонувати спеціально розроблені педагогічні задачі, використання яких сприятиме всебічній підготовці студентів–філологів до педагогічної праці.

У “Словнику–довіднику з української лінгводидактики” оцінювання характеризується як визначення й вираження в умовних знаках ступенів засвоєння учнями знань, умінь та навичок відповідно до вимог шкільних програм, рівня дисципліни та старанності. Під час оцінювання враховується свідомість та міцність засвоєння наукової інформації, яка передбачається чинною програмою; знання й розуміння зв’язків і взаємозалежностей між вивченими законами, явищами, закономірностями та правилами, вміння користуватися набутими знаннями для правильного пояснення конкретних фактів і явищ реальної дійсності, самостійність суджень [2, 97].

Під час виконання індивідуальних завдань студенти вчать оцінювати відповіді школярів, перевіряти письмові роботи, виправляти помилки та здійснювати їх облік. Для цього використовуємо стенограми усних відповідей учнів, набори письмових робіт (домашніх вправ, словникових диктантів, навчальних і контрольних текстових диктантів, додаткових завдань, зокрема граматичних, переказів, творів і т. ін.).

Індивідуальні завдання являють собою учнівські роботи, в яких “запрограмовано” різну кількість помилок. Записи, зроблені на листках з учнівського зошита, наклеюються на цупкий папір (для зручності використання), на полях нумеруються рядки.

Перевірку й оцінювання робіт “уявних учнів” студент виконує в такій послідовності: 1) у зошиті для практичних або лабораторних занять вказує номер індивідуального завдання; 2) записує номер рядка, в якому виявлено помилку (наприклад: 6 р.); 3) визначає вид помилок (змістові – з, лексичні – л, граматичні з, стилістичні – с, орфографічні – /, пунктуаційні – v), відповідно підкреслюючи їх (наприклад: *зфотографувати*) або передаючи частину речення, приміром із пунктуаційною похибкою (...*почесну_та нелегку працю*...); 4) ставить оцінку, підрахувавши кількість помилок у відповідності до “Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів 5–12 класів з української (рідної) мови”, вміщених у нині чинній програмі для загальноосвітніх навчальних закладів [3, 156–176] (наприклад: 3 – 2: “9” МО – 4 – 3 – 1: “8” = 9 балів).

Якщо студент не припускається жодної помилки у перевірці “учнівської” роботи, правильно визначає їх вид, методично грамотно оцінює знання школяра, одержує відмінний результат, коли ж робить 1–2 помилки – добрий, 3–5 – задовільний, 6 і більше – незадовільний.

Вироблені в аудиторних умовах уміння оцінювати знання уявних учнів сприяють професійному самоствердженню студентів–філологів, додають їм упевненості під час проходження педагогічної практики.

Однією з активних форм професійної підготовки студентів є колективне й індивідуальне розв’язування педагогічних задач. Є.М.Рожило і Г.Г.Чернов підготували їх відповідно до програми і розділів підручника з педагогіки для вищих навчальних закладів (Педагогічні задачі. – К.: Рад. школа, 1968). П.І.Білоусенко і В.В.Явір опублікували “Проблемно–ситуативні завдання на уроках української мови” (К.: Освіта, 1990), де вміщено задачі, тексти яких є інформацією для роздумів з метою реалізації виховної функції навчання. У розроблених нами задачах запрограмовано, крім типових педагогічних ситуацій, потребу вирішення навчальних питань, пов’язаних, зокрема, зі знанням шкільного курсу української мови, як–от:

–*Неле Іванівно!* – звернувся до вчительки одинадцятикласник. – *Чому в реченні: Коли він торкався смичком до струн скрипки, все на світі зникало, і залишалася тільки музика – ви закреслили кому, що стояла перед сполучником і? У дев’ятому класі нам казали, що між сурядними частинами, з’єднаними сполучником і, ставиться кома.*

– *Коли ви вже будете згадувати, що я вам казала?!* – роздратовано відповіла вчителька. – *Покажи свій зошит.*

– Оцініть педагогічний такт учителя.

– Що б Ви відповіли одинадцятикласнику?

* * *

Стомлена, з кількома десятками учнівських зошитів у мережаній торбинці, Ліля Василівна протиснулася в переповнений тролейбус.

– Сідайте, будь ласка, – чемно запросив її чорнявий юнак, чомусь лукаво посміхаючись.

“Звідки знайомий мені цей погляд?” – подумала вчителька.

І з сумом пригадала перший рік роботи в школі:

– Назаренко, ти чому весь урок посміхаєшся? Уявляєш, як відповідатимеш на екзамені? Іди до дошки і виконай повний морфологічний розбір слова **спостерігав**.

Улюбленець класу хотів, було, щось зауважити, але потім махнув рукою і мляво почав:

– Спостерігав – дієслово, початкова форма – спостерігати, недоконаний вид, неперехідне, минулого часу, І–ої особи, однина, І–ої дієвідміни, дійсного способу, утворено морфологічним способом, виконує роль присудка, перед літерою на позначення глухого [п] пишеться префікс с–.

– Сідай, викрутився, – мимохідь кинула вчителька.

Ліля Василівна знову відчула на собі чийсь погляд ... Так, це був той самий Назаренко.

– Чому вчителька із сумом пригадала цей епізод зі своєї роботи?

* * *

У Семенюк Людмили захворіла мама. Вдень дівчина ходила до аптеки, майже всю ніч просиділа біля хворої матері. Наступного дня у класі писали твір. Люда ніяк не могла зосередитися: перед очима було обличчя хворої матусі.

– Чому не здаєш роботу? – запитала вчителька, коли пролунав дзвінок.

– Я, – ледве стримуючи сльози, заговорила Людмила, – не писала. Моя мама захворіла.

– Сьогоднішня одиниця, – продовжила вчителька, – навряд чи посприє її одужанню. Неси щоденник.

– Дайте педагогічну оцінку діям учительки.

– Як би Ви вчинили на місці педагога?

* * *

Дирекція не поспішала відкривати 10–Д клас. Учні приходили з різних шкіл, мали неоднакову підготовку. Намічався “важкий” клас.

У 10–Д вирішено було призначити найдосвідченіших учителів.

Після перевірки першого твору Тетяна Тарасівна впала в розпач:

– Коли ж я їх навчу, якщо вони не вміють писати складний план, добирати епіграф, грамотно вживати цитати?!

– Чи змогли б Ви працювати в такому класі?

– Якщо змогли б, то як би виробляли в учнів уміння й навички писати твори?

* * *

Восьмикласники з нетерпінням чекали початку уроку: нового словесника вони ще не бачили.

Галина Арсентіївна не витрачала час на ознайомчі розмови. Першою відповідала викликала Волощук Ілону. Всі з полегшенням зітхнули: з української мови в Ілони завжди були найвищі результати.

Волощук відповідала впевнено. Коли завершила, всі чекали, що вчителька похвалить її.

– Сідай, 6 балів, – сказала Галина Арсентіївна.

Ілоні здалося, що недочула:

– 6? Ви жартуєте?

– Ні. Ти сумлінно переказала параграф, навіть приклади речень дублювала з підручника, проте я не почула жодної живої, твоєї думки. А щоб нікому не здавалося, що я жартую, то в журнал ставлю заслужені 2 бали.

Такого ніхто не чекав.

– Чи правильно діяла нова вчителька?

* * *

Перевіряючи твори семикласників, вчителька помітила, що не вистачає одного зошита. Перелічила ще раз – так і є: письмову роботу Мурзенко Марія на перевірку не здала.

Вчителька замислилася: як бути в такій ситуації?

– А що Ви порадили б?

* * *

Шестикласники з нетерпінням чекали цього дня. Адже українську мову викладатиме нова вчителька, яка в цьому році закінчила педуніверситет. Витончена, з дитячою, відкритою посмішкою на вустах, вона привернула до себе увагу учнів ще на першому святаковій лінійці.

І сподівання школярів були недаремними. Вчителька захоплено вела дітей у казкову країну знань, в якій Фонетика дружить із Морфологією, а Займенник завжди готовий прийти на допомогу Іменнику, Числівнику або Прикметнику.

Урочистий настрій знайомства був порушений лише тоді, як до дошки вийшов Леонід Кошлатий. Коли йому вчителька зауважила, що слово *свято* пишеться без апострофа, він уперто огризнувся:

– А чому?

Від такого зустрічного питання молода вчителька зніяковіла.

І тут на допомогу прийшла Олена:

– Так там же збіг приголосних!

Вдячна вчителька з полегшенням зітхнула.

– Оцініть допомогу Олени молодій учительці.

* * *

Переглядаючи перевірену вчителем вправу, два учні рвучко піднесли руки.

Один із них сказав:

– У реченні: *Перше засідання було присвячено підсумкам роботи за минулий рік, друге – почалося з обговорення виступів – я вжив тире, Віталій – ні. А ви нам обом поставили по 12 балів!*

– Завжди ви чимось не задоволені, – буркнув Валентин Михайлович. – Несіть хутчій зошити.

– Оцініть педагогічний такт учителя.

– Яку б Ви дали відповідь учням?

* * *

– Отже, діти, на сьогоднішньому уроці ми розглянули правопис ненаголошених голосних у коренях слів, – завершувала заняття вчителька. – Які у вас будуть питання?

Учні мовчали, чекаючи, що ось–ось пролунає дзвінок.

– Любове Іванівно, а коли ми будемо вчити, як пишеться слово *немає*? – вигукнув один із п'ятикласників. – А то я вживаю його по–різному.

– Прийде час – вчитимем! – коротко відповіла вчителька.

– Який час мала на увазі вчителька?

– Що б Ви відповіли школяреві?

* * *

Після перевірки творчих робіт у новому класі вчителька помітила, що найбільшу кількість помилок учні роблять під час вживання прикладок, приєднаних до означуваного слова сполучником *як*, не знаючи, коли їх відокремлювати, а коли – ні.

– Які методи і прийоми навчання Ви порадили б використати молодій учительці, для того щоб учні добре засвоїли цей матеріал?

* * *

Школярі запитали в учителя, чи не описка в їхньому підручнику, де йдеться про те, що числівники і дієслова можуть бути всіма членами речення.

Словесник, задоволений допитливістю своїх вихованців, підтвердив, що числівники і дієслова справді можуть виконувати будь–яку синтаксичну роль.

Тоді веснянкувата Катря, завжди жвава і дотепна, попросила:

– А ви змогли б це практично довести нам?

– Чи зуміє вчитель відстояти свою думку? Обґрунтуйте.

* * *

Краща учениця 5–А класу Людмила Гурченко дзвінким голосом розповідала про написання слів іншомовного походження:

– У загальних назвах іншомовного походження приголосні не подвоюються, оскільки подвоєння не відтворюється в українській вимові. Наприклад: *каса, група, шосе, бароко, бравісимо, інтермецо, стакато, тона, вана, мана*.

Задивившись у вікно, вчителька час від часу ствердно хитала головою. Потім підійшла до столу і сказала:

– Молодець, Людочко! 12 балів.

Учні здивовано перезирнулися і завовтузилися на партах. А Людмила гордо попрямувала до свого місця.

– Що здивувало школярів? Дайте педагогічну оцінку.

* * *

Йдучи на урок у 6–Д клас, Оксана Іванівна звернула увагу на оголошення.

Оголошення

В п'ятницю, 8-ого травня, о 14-ій годині 30 хвилин в актовій залі відбудеться засідання учнівського комітету:

Повістка денна:

1. Звіт членів учнівського комітету про хід виконання запланованих міроприємств.

2. Різне.

Впізнавши почерк свого кращого учня, вчителька вирішила не залишати цей факт поза увагою. Увійшовши до класу, Оксана Іванівна звернулася до Ткаченка:

– Вікторе, за неграмотне оформлення ділового документа ставлю тобі 3 бали.

Учень здивовано подивився на вчительку.

– Чи правильними були дії Оксани Іванівни? Обґрунтуйте.

* * *

Ви помітили, що деяким п'ятикласникам важко запам'ятати приголосні, перед якими пишеться префікс *с-*, і вони часто роблять помилки на згадане правило.

– Як допомогти учням добре засвоїти тему “Букви *з, с* у префіксах *з-, с-, роз-, без-*”?

* * *

Вадим Васильович інколи практикував, щоб додаткові питання відповідаючому формулювали самі учні. Так було і під час вивчення теми “Прикметники твердої і м'якої груп. Відмінювання їх”.

– *Будь ласка, задайте питання Мирославі*, – звернувся до класу вчитель.

– *До якої групи належать прикметники **блідолиций** і **круглолиций**?* – вигукнув Петрик.

Після короткої мовчанки учні обернулися до однокласника:

– *А й справді, до якої групи належать ці прикметники?*

– Уявіть себе в ролі вчителя і дайте відповідь на поставлене учнем питання.

* * *

Проаналізувавши типові помилки, яких припустилися школярі у творах-описах, вчителька роздала зошити і запропонувала учням продовжити аналіз індивідуальних похибок удома.

Наступного дня Валентина Леонтіївна помітила, що Гордійчук Ірина впродовж уроку кидає в її бік зухвалі погляди.

Це неприємно вразило вчительку.

Коли пролунав дзвінок, до класу ввійшла Іринина мама, тримаючи в руках книгу, журнал і кілька газет:

– *Валентино Леонтіївно, я категорично проти тієї оцінки, яку ви поставили моїй доньці. Такі словосполучення, як: **письменники і поети, відношення до людини, молода дівчина** – вживаються в художній літературі, у пресі. Це ж стосується і написання прийменників **у-в**.*

– *Я буду скаржитись!* – не вгамовувалася матір.

Вчителька розгубилася.

– Як повинна була відреагувати на це Валентина Леонтіївна?

– А як зреагували б Ви?

* * *

Після пояснення нового матеріалу вчитель закріплював вивчене методом тренувальних вправ.

Один за одним виходили до дошки учні:

– *Коли-не-коли, рік у рік, віч-на-віч, час від часу, сам на сам, кінець кінцем, всього-на-всього*

...

Записавши слово, школярі з полегшенням поспішали на своє місце.

Та в кінці уроку одна учениця зізналася-таки:

– *Я чомусь не зрозуміла, як пишуться прислівники.*

– Як допомогти учням свідомо засвоїти тему?

* * *

Останні дні навчального року.

Роман Володимирович узяв журнал 9-Б класу для виставлення оцінок з української мови. Порожньою лишалася клітинка навпроти прізвища Максимчука Богдана, який чотири рази відповів на 9 балів і стільки ж на 10 балів.

Коли повідомили, що мають відбутися учнівські збори, Роман Володимирович попрямував до актовій зали.

Збори розпочав директор школи. І ось надали слово старості 9-Б класу.

Богдан, зокрема, сказав:

– На протязі березня–місяця ми зібрали матеріали з історії школи ... Підсумкову контрольну роботу по геометрії написали успішно, а за диктант по українській мові маємо лише високі бали ... Крім того, відремонтували стільці в шкільній столовій ... Хочу висловити запевнення, що й на екзаменах 9–Б клас буде в ударі!

Після зборів сумніви в учителя розвіялись.

– Як Роман Володимирович оцінив знання Максимчука Богдана? Обґрунтуйте.

* * *

– Не інакше як зло має проти мене Олена Володимирівна. Знову – 3 бали, – розпачливо мовив Олег.

– А й справді. У Наталки ж точнісінько так написано – **вперше**, **угору**, а в твоєму зошиті позначено, що ці слова слід писати окремо, – підтримав Сашко. – А, можливо, вчителька помилилася. Ти запитай її.

– Ще чого! – стрепенувся Олег. – Пам'ятаєш, як вона мені “віддячила” в I–ому семестрі за виправлену кому в записаній темі уроку!

Хлопці замислилися.

– Зробіть педагогічний висновок.

* * *

– Анатолію Петровичу, а на дошці – помилка! – пролунав голос Авраменка. – У родовому відмінку множини іменник **сосна** має форму **сосон**, а не **сосен**.

У класі запала тиша.

– Я можу і книгу принести, де саме так написано, – додав учень.

Наступного дня Андрій Авраменко поспішав до кабінету української мови з обіцяною книгою.

– Як, на Вашу думку, повинен був відреагувати вчитель на зауваження школяра?

* * *

Федоров правильно відповів на всі питання вчительки, добре пояснив першу частину домашньої вправи. Леся Борисівна поставила йому 9 балів. Та коли вона проходила між партами, раптом помітила, що вправа написана не його рукою.

Виходить, Федоров користувався чужим зошитом. Чиїм саме? Здається, Висунського. Той учора відповідав і, мабуть, подумав, що сьогодні його не викличуть.

– Відповідатиме Висунський, – спокійно мовила Леся Борисівна. – Поясний другу частину вправи.

Федоров, який сидів попереду Висунського, спробував передати йому зошит. Вчителька зробила зауваження, і зошит передати не вдалося.

– Та читай–бо, – вдруге сказала Леся Борисівна.

Висунський мовчав, не підводячи очі.

– Я не виконав ...– прошепотів учень.

– Сідай. 1 бал, – пішла до столу Леся Борисівна.

Ні Федорову, ні Висунському вона більше нічого не сказала.

– Чи правильно зробила вчителька?

* * *

Йшла десята хвилина уроку.

Учень пояснював вжитий розділовий знак у реченні:

Коли лишилося пів'ящика мандарин, діти вирішили приберегти їх до новорічних свят.

Вислухавши відповідаючого, молода вчителька виводила в щоденникові свою першу оцінку – 12 балів.

Раптом одна учениця вигукнула:

– А на дошці помилка! Слово з **пів**– слід писати через дефіс.

І впевнено попрямувала до вчительського столу, показуючи текст, в якому було вжито це слово.

– Як повинен діяти вчитель у такій ситуації?

* * *

На перерві до вчительки української мови підійшли дві семикласниці.

– Галино Іванівно, чому за контрольний диктант у Наталки 5 балів, а в мене 4, хоча в нас однакова кількість помилок?– несміливо запитала Матвійчук Руслана.

Вчителька уважно переглянула роботи дівчат і, посміхнувшись, відповіла:

- Ви даремне хвилюєтесь, диктанти оцінено правильно.
- Що мала на увазі вчителька?
- За яких умов при однаковій кількості помилок можливі розбіжності в оцінюванні?

* * *

В учительській.

Марія Іванівна згадує свою вчительку української мови:

– Все життя пам'ятаю її. Сувора була. На уроках порядок завжди був ідеальний. Усі навіть погляд Віри Никонівни розуміли. Було, ще коридором вона йде, а в класі вже тиша – чути, як муха пролетить. А вчилися як! Хай хто–небудь не виконає завдання – і батьки знатимуть, і сам запам'ятаєш назавжди. Усі ми вдячні їй за міцні знання. Поважали її і ... боялися. Підійти до неї на перерві, аби щось запитати, не кожен наважувався. Сувора була, але й справедлива. Рідко ми бачили усмішку на її обличчі. Отака була Віра Никонівна.

До розмови приєднався Максим Сергійович:

– А моя вчителька рідної мови була зовсім молода. Пригадую, батько казав: "І чого вона може навчити дітей, коли це сама – дитина". Та Оксана Григорівна якось відразу всім нам стала, наче рідна мати. Ніколи, бувало, голосу не підвищить, лагідна, весела, часто жартувала, сміялася разом із нами. Завжди до неї горнулися учні. І навчала добре. Стане розповідати – всі слухають, мов заворожені. Ми зовсім не боялися її. Не виконати того, що вона скаже, було якось соромно. Усі любили її. І батько мій врешті–решт змінив свою думку: "От тобі й Оксана Григорівна!"

Збоку пролунав голос:

– То хто ж по–вашому гідний наслідування – Віра Никонівна чи Оксана Григорівна? Яким повинен бути вчитель?

– А що думаєте про це Ви?

* * *

– Мамо, ми – до Надії Олександрівни! Знову ця новенька понакручувала в наших зошитах! Узяла, у моїй роботі позначила, що слово **незоране** пишеться окремо, а в Любиній – разом.

– Ох, уже ці молоді вчителі ... А гонору – не підходить!.. – зітхнула Ольга Дмитрівна і пішла з пробірками у хімкабінет.

– Дайте педагогічну оцінку діям учнів і педпрацівника.

* * *

Вам випадково стало відомо, що Світлана Ревуцька, підійшовши на перерві до вашого столу, крадькома переглянула текст контрольного диктанту, за який ви поставили їй 8 балів.

– Як бути в такій ситуації?

* * *

На вивчення теми "Написання складних прикметників разом і окремо" вчитель виділив окремий урок. Розповідаючи по 45 хвилин у кожному з трьох паралельних класів, молодий словесник дещо втопився, та втішав себе тим, що цього разу навчальний матеріал учні засвоять добре.

Однак після уроків до Сергія Андрійовича підійшла група школярів:

– Ми ніяк не можемо зрозуміти, чому **суспільно корисний, суспільно–політичний і вищезгаданий пишуться по–різному?**

– Визначте тип уроку і основний метод, яким користувався вчитель на своєму занятті. Обґрунтуйте, наскільки доцільний такий вибір.

– Яку відповідь потрібно дати учням на поставлене ними питання?

* * *

Для того щоб розвивати в учнів мовне чуття, Євген Григорович привчив своїх вихованців критично перечитувати всю шкільну пресу.

На одній із перерв до вчителя прибіг Ярослав із 6–В класу:

– У "Романтиків" із 6–А знову помилка! – переможно вигукнув він. – **Країни Заходу написали з великих літер!**

– А як слід було записати? – звернувся вчитель до Ярослава.

– Звісно, з малої! Я їм так і виправив червоним фломастером. У нашому ж підручнику сказано, що назви сторін світу пишуться з малої літери.

– Як учитель мав зреагувати на повідомлення і дії школяра?

* * *

Записуючи на дошці речення, восьмикласниця вжила м'який знак у слові *пісьня*. Клас вибухнув сміхом. Колючі глузливі погляди товаришів пронизували знічену Ірину.

Учитель звернувся до класу з питанням:

– А хто може довести, що в цьому слові м'який знак не потрібен?

У класі стихло ...

– Як слід обґрунтувати неправильність вживання м'якого знака?

* * *

– Частини мови поділяються на повнозначні і службові. До неповнозначних належать іменник, прикметник, числівник, займенник, дієслово, дієприкметник, дієприслівник, прислівник, а до службових – прийменник, сполучник, частки і вигук, – впевнено відповідав шестикласник.

– Де помилився учень?

– Які проблемні питання доречно запропонувати школярам, даючи загальні відомості про частини мови?

Запропоновані педагогічні задачі доречно застосовувати не лише на практичних і лабораторних заняттях, але й під час лекцій з метою створення проблемних ситуацій, організації методичних дискусій, а також як практичну частину залікових або екзаменаційних питань.

Систематичне використання в навчальному процесі педагогічних задач та індивідуальних завдань для формування умінь оцінювати навчальні досягнення учнів сприятиме виробленню у студентів професійних навичок, а отже, й успішному проходженню ними педагогічної практики в загальноосвітніх навчальних закладах.

Література

1. Практикум з методики навчання української мови / За редакцією М.І.Пентилюк.– К.: Ленвіт, 2003.– 302 с.
2. Словник–довідник з української лінгводидактики / За редакцією М.І.Пентилюк.– К.: Ленвіт, 2003.– 149 с.
3. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Українська мова. 5–12 класи.– К.: Перун, 2005.– 176 с.

Резюме

В статтє анализується методика использования индивидуальных заданий для формирования у филологов умений оценивать разные виды ученических работ, а также предлагается серия педагогических задач с целью эффективной подготовки студентов к педагогической практике.

Ключевые слова: индивидуальные задания, устные ответы, письменные работы, педагогическая задача, учебный материал, педагогический такт.

Summary

The article with the analysis of the methods used in assigning individual tasks for the development of philologists' skills at evaluating different kinds of assignments. In addition, a set of teaching exercises aimed at effective preparation of students for teaching internship is provided.

Key words: individual tasks, oral answers, writing assignments, evaluation standards, teaching exercise, teaching material, pedagogical tact.

УДК 372.461+811.161.2

М.І. Пентилюк

КУЛЬТУРОМОВНИЙ АСПЕКТ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО УЧИТЕЛЯ–ФІЛОЛОГА В БІЛІНГВАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Стаття присвячена аналізу теоретичних засад удосконалення мовленнєвої культури майбутніх учителів–словесників у білінгвальному середовищі. Визначаються лінгвістичні, соціолінгвістичні та лінгводидактичні засади культуромовної підготовки студентів–філологів в українсько–російському мовному середовищі.

Ключові слова: українсько–російське мовне середовище, білінгвізм, білінгвальні умови, норми української літературної мови, інтерференція, принципи навчання.

Національна доктрина розвитку освіти України в ХХІ столітті особливу увагу приділяє гуманітарній підготовці майбутніх національних кадрів, які досконало володіють рідною мовою,